

tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

LETO IV

LJUBLJANA, 10. OKTOBRA 1954

ŠTEVILKA 15

OB VOLITVAH ORGANOV DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA NA LJUBLJANSKI UNIVERZI

PRVIČ V ZGODOVINI VOLIMO SVOJE PREDSTAVNIKE

Na podlagi nedavno sprejete Zakona o univerzah bodo ta mesec volitve organov, ki bodo uveljavljali družbeno upravljanje v našem visokem šolstvu — to je fakultetnih in univerzitetnih svetov ter univerzitetne skupščine. Kot je znano, je v teh organih dano pomembno mesto predstavnikom študentov, ki bodo kot enakopravni člani zastopali in uveljavljali pravice vseh študentov. To je brez dvoma eden najpomembnejših dogodkov v življenju naše organizacije, ki ni pomembna samo zaradi pravic, ki so nam s tem bile dane, ampak posebej zato, ker ta dogodek postavlja pred Zvezo študentov tudi vrsto konkretnih političnih nalog. Od pravilne izpolnitve teh nalog ne bo odvisen le pomen in ugled naše organizacije v uveljavljanju družbenega upravljanja na univerzi, ampak se bo po njih merila čvrstost tako vodstev študentske organizacije, kot njenih posameznih članov. Zato je UO na svoji zadnji seji razpravljala preveč o teh problemih in sprejel tudi nekatere važne sklepe.

Prva in brez dvoma najvažnejša naloga je pravilna izvedba volitev študentskih predstavnikov v fakultetne in univerzitetne skupščine. Volilna pravica, tako pasivna kot aktivna, je v tem pogledu enaka za vse študente — vsak študent lahko voli in je tudi lahko voljen. Volitve študentskih predstavnikov bodo vsekakor morale biti tajne, ne samo zato, da zadostimo vsem demokratičnim principom, ampak posebej zato, ker bodo s tajnim glasovanjem voljeni tudi ostali predstavniki in bi zato drugačen način izvolitve naših tovarišev že priori nosil v sebi omalovaževanje študentov v teh teh organih. Čeprav bo volitve kot take izpeljala univerzitetna uprava ki je za to za-

metnem svetu potrebno najmanj 50 podpisov. Kandidacijska komisija bi imela nalogo, da pregleda pravilnost predloženih kandidacijskih list, potrjevale pa bi se izključno na zborih študentov posameznih fakultet.

To so samo nekateri sklepi seje UO. Ni treba posebej poudarjati, da je pojačano in dosledno politično delo med študenti prav v času pred volitvami posebno važno. Te volitve morajo prav preko takega dela postati tisto, kar dejansko morajo biti — zavedna akcija vseh študentov na čelu z Zvezo študentov Jugoslavije za pravilno urejeno in pravilno upravljano socialistično univerzo.

Ob dvajsetletnici ustanovitve KPA

KLUB PREKMURSKIH AKADEMIKOV eden najnaprednejših študentskih klubov pred vojno

2. oktobra je bila v Dolnji Lendavi svečana seja Kluba prekmurških akademikov ob dvajsetletnici njegove ustanovitve. Ker je v predvojnem študentskem življenju, posebno pa v političnem in kulturnem življenju Prekmurja ta klub odigral pomembno vlogo, ne bo odveč, če v našem listu spregovorimo nekaj besed o njegovem delu.

Po zaslugi nekaterih najnaprednejših ljudi se je takrat sila prekmurjskega šolstva, sigurno začela spreminjati. Napredni slovenski intelektuali, ki so kazensko premeščeni prihajali v to slovensko »Sibirijo«, so tukaj našli hvalježno področje za svoje narodno-vzgojno in politično delo. Ko si je Prekmurje priborilo svojo gimnazijo v Murski Soboti, je zelo hitro začel rasti tudi delež domače inteligence, ki se je bolj kot kdajkoli prej, čutila povezana z usodo svojega ljudstva in svo-

krat najpotrebnejše — s političnim in kulturnim prosvetljenjem prekmurjskega ljudstva. Okrog te, v začetku maloštevilne skupine, so se pozneje začeli zbirati vsi tisti, ki so spoznali pomen tega važnega dela. Tako je klub čez nekaj let predstavljal v Prekmurju še pomembno napredno silo, ki je dobivala med svojim ljudstvom, predvsem kmečko mladino, svoje vnete pristaje. Ne samo, da je študentom uspelo izdati svoj list — Mladji Prekmurci; po vseh je klub ustanovljal mnoga društva kmečkih fantov in deklet, ki so postala politična in kulturna žarišča prekmurjskih vasi, se posredno ali neposredno borili z reakcionarnim Kleklovim klerikalnim režimom in njegovimi predstavniki — torej z eno besedo delali tako, da je lahko bil ponosen na svoje delo.

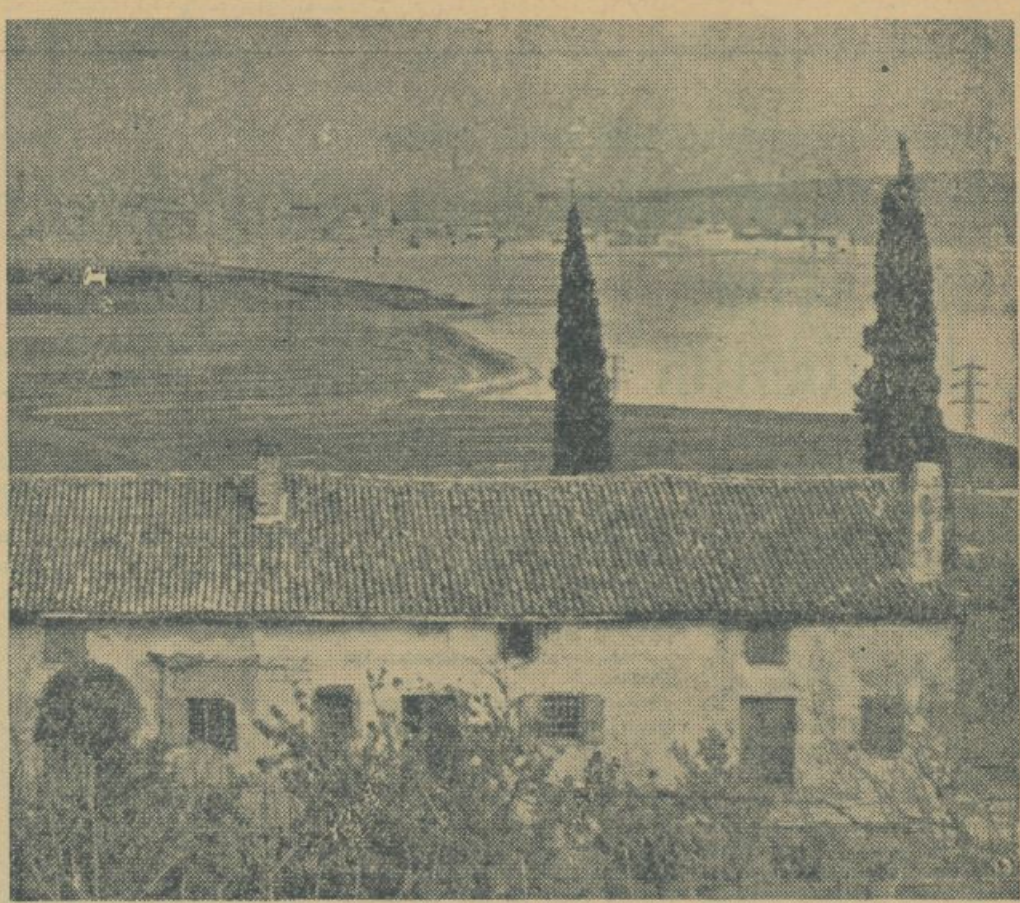
Vojna leta 1941 je sicer prekinila dalekosežne načrte kluba in njegovih voditeljev, ki so zadnja leta čedalje bolj uveljavljali v klubu politiko Komunistične partije. Toda pozitivna vloga, ki jo je klub odigral predvsem pri politični vzgoji svojih članov in ostalega prekmurjskega ljudstva, je prav takrat prišla do svojega popolnega izraza. Iz vrst kluba so se rekrutirali ne samo prvi borci za narodno osvoboditev, ampak tudi voditelji narodno-osvobodilne borbe v Prekmurju, med njimi tudi narodni heroj Steljan Kovač. Po tragediji jeseni 1941 je delo kluba sicer nekoliko zamrlo, toda kljub obešanju in preganjanju njegovih članov je bila ideja narodno osvobodilne med prekmurjskim ljudstvom tako močna, da se je po kratkem času še silneje razširila.

Brez dvoma so zasluge, ki jih je s svojim delom dosegel Klub prekmurških akademikov, tako velike, da jih je treba omenjati, ko govorimo o zgodovini Prekmurja ali zgodovini naprednega študentskega gibanja. Klub, ki je bil obnovljen pred dvema leti v okviru Zveze študentov Jugoslavije, ima v svojem preteklem lep vzor revolucionarnosti in ljubezni do svojega ljudstva, čeprav dela danes pod drugačnimi pogoji, toda z istim namenom.

Bogdan Pleša

KOMPARATIVISTI NA DUNAJU

Prejšnji teden je bila na Dunaju skupina slušateljev ljubljanske filozofske fakultete, oddelka za svetovno književnost. Ogledali so si kulturne in zgodovinske zanimivosti mesta: galerije, muzeje, gledališča itd. Obširneje bomo o tej ekskurziji poročali prihodnji številki.

POZDRAVLJENO SLOVENSKO MORJE

PODPISANJE SPORAZUM o Svobodnem tržaškem ozemlju

V torek, 5. oktobra opoldne so v Londonu zastopniki Velike Britanije, Združenih držav, Jugoslavije in Italije podpisali sporazum o Trstu. Po tem sporazumu je Jugoslaviji priznana pravica do cone »B« in manjšega dela cone »A«. Italija bo Slovincem v Trstu povrnila škodo, ki so jo utrpeli pod fašizmom in dala sredstva za zgraditev in opremo kulturnega doma.

Spomenica o sporazumu med vladami Italije, Združenega kraljestva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije o Svobodnem tržaškem ozemlju:

1. Glede na dejstvo, da se je izvajanje določb mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na Svobodno tržaško ozemlje izkazalo kot nemogoče, so vlade Združenega kraljestva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije imele od konca vojne cone A in B tega ozemlja pod vojaško okupacijo in vojaško upravo. — Ob podpisu pogodbe se sploh ni drugače nameravalo, kakor da bi bile te odgovornosti začasne, in vlade Italije, Združenega kraljestva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije, ki so prvenstveno zainteresirane, so se nedavno skupno posvetovali, da bi proučile način, kako najbolje rešiti sedanji nezadovoljivi položaj. Kot rezultat tega so se sporazumeli o naslednjih praktičnih aranžmajih:

2. Takoj ko bo spomenica o sporazumu parafirana in izvedeni obmejni popravki, ki jih določa, bodo vlade Združenega kraljestva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije ukinile vojaško upravo v coni A in B tega ozemlja. Vladi Združenega kraljestva in Združenih držav Amerike bosta umaknili svoje vojaške sile s področja severno od nove meje in izročili upravo nad tem področjem italijanski vladi. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta takoj nato razširili svojo civilno upravo vsaka na tisto področje, za katero bosta odgovorni.

3. Obmejni popravki, ki jih omenja drugi člen bodo izvedeni po zemljevidu iz priloge I. Predhodno razmejitve bodo izvedli predstavniki Zavezniške vojaške uprave in Jugoslovanske vojaške uprave takoj, ko bo ta spomenica o sporazumu parafirana, v vsakem primeru pa v roku treh tednov od dneva parafiranja. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta takoj imenovali razmejitveno komisijo, da bi se dosegla točnejša razmejitev po zemljevidu v prilogi I.

4. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da bosta vzdrževala svobodno pristanišče Trsta v splošnem skladu z določbami členov 1. do 20. priloge VIII. mirovne pogodbe z Italijo.

5. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da proti osebnosti ali premoženju kateregakoli prebivalca področja, ki prehaja pod njuno civilno upravo, v skladu s to spomenico o sporazumu, ne bosta izvajali nobenih zakonskih ali administrativnih ukrepov preganjanja ali diskriminacije zaradi prejšnje politične aktivnosti v zvezi z reševanjem problema Svobodnega tržaškega ozemlja.

7. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da v roku dveh mesecev od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, se bodo mogle osebe, ki so bile prej pristojne na področjih, ki prihajajo pod civilno upravo Italije oz. Jugoslavije, nemoteno vrniti na ta področja. Vse osebe, ki se bodo na ta način vrtnile, kakor tudi tiste, ki so se že vrtnile, bodo deležne vseh pravic, kakor ostali prebivalci teh področij. Te osebe bodo mogle razpolagati v skladu s obstoječimi zakoni s svojim imetjem in premoženjem, če tega med tem časom še niso storile. V času dveh let, izvedle ustrezne ukrepe za od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, bodo mogle prometa

London, Petega oktobra so v Londonu po večmesečnih pogajanjih podpisali sporazum o Trstu. Ceremonija podpisa sporazuma je bila v rezidenčni britanskega ministra za zunanje zadeve Anthony Edena v Carlton Gardens ob 12. uri po londonskem času. Zastopniki držav, ki imajo svoje četo na Svobodnem tržaškem ozemlju — Velika Britanija, ZDA in Jugoslavija, ter zastopnik Italije kot države, ki prevzema upravo nad delom STO, so najprej parafirali »Spomenico o sporazumu«, v kateri so navedena načela rešitve tržaškega vprašanja, in sicer po abecednem redu držav po angleškem pravopisu. Prvi se je podpisal na spomenico zastopnik Italije veleposlanik Italijanske republike v Londonu g. Manlio Brosio, nato zastopnik Združenega kraljestva pomočnik stalnega podtajnika v zunanjem ministrstvu g. Geoffrey Harrison, zastopnik ZDA g. Llewellyn Thompson, ameriški visoki komisar v Avstriji, in zastopnik FLRJ v Londonu dr. Vladimir Velebit.

Zastopnika Italije in Jugoslavije sta nato podpisala listino, s katero so urejena manjšinska vprašanja. Ta listina se imenuje »Posebni statut«. Italijanski veleposlanik v Londonu g. Manlio Brosio in jugoslovanski veleposlanik dr. Vladimir Velebit sta nato izmenjala nekaj pism v imenu svojih vlad.

Vse listine o sporazumu o Trstu so napisane v angleškem jeziku. Objavljene bodo ob 16. uri istočasno v Londonu, Washingtonu, Beogradu in Rimu.

Od jugoslovanske strani je bil pri podpisu sporazuma navzoč tudi pooblaščen minister v jugoslovanskem veleposlanstvu v Londonu Jakša Petrič.

ska vlada sta se sporazumeli, da v roku dveh mesecev od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, se bodo mogle osebe, ki so bile prej pristojne na področjih, ki prihajajo pod civilno upravo Italije oz. Jugoslavije, nemoteno vrniti na ta področja. Vse osebe, ki se bodo na ta način vrtnile, kakor tudi tiste, ki so se že vrtnile, bodo deležne vseh pravic, kakor ostali prebivalci teh področij. Te osebe bodo mogle razpolagati v skladu s obstoječimi zakoni s svojim imetjem in premoženjem, če tega med tem časom še niso storile. V času dveh let, izvedle ustrezne ukrepe za od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, bodo mogle prometa

Tržaški sporazum je dokončno priključil Jugoslaviji cono »B« in del obale ter nekaj vasi cone »A«, ki so označene s poševnimi črtami

Praznik naprednega tiska

Te dni mineva 20 let, kar je v Dolnji Lendavi izšla v uredništvu pisatelja Miška Kranjca prva številka Ljudske pravice, glasila Komunistične partije Slovenije.

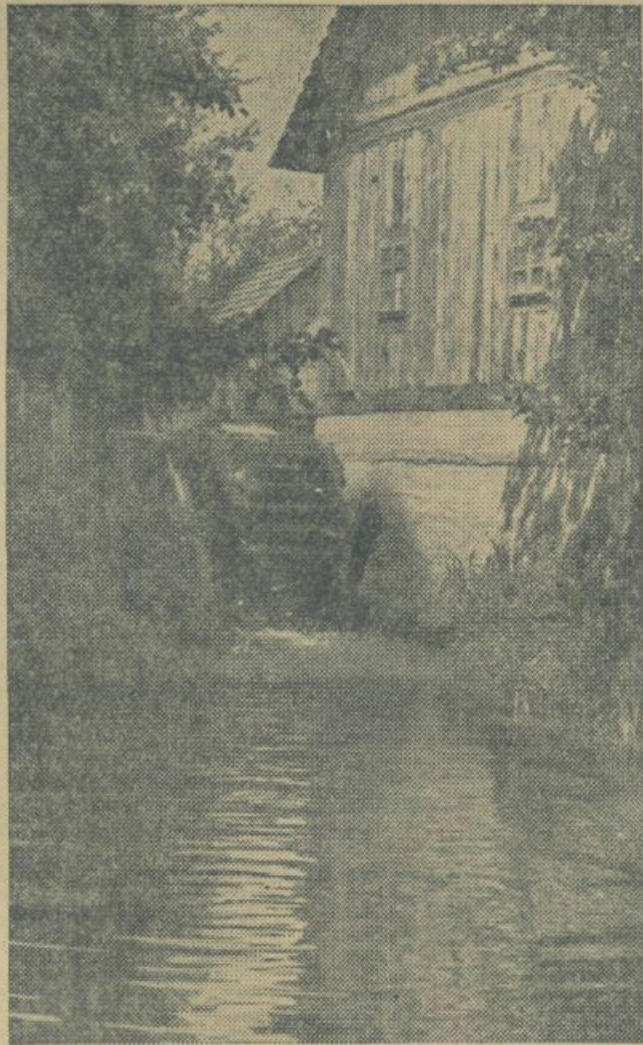
Dvajset let izhajanja je prav gotovo lep jubilej za vsak list, ta pa je še toliko pomembnejši, ker je posvečen ne samo Ljudski pravici, ampak vsemu slovenskemu naprednemu tisku. Čeprav o neverjetno težkih pogojih cen, preganjanja in zaplenitve celotnih izdaj v letih pred vojno, je tisk, ki je rasel in se razvijal prav ob Ljudski pravici, opravil ogromno delo za popularizacijo razredne osvoboditve. Bil je odkrit in neustrašen glasnik nove dobe, glasnik revolucije in proletariata. Ne samo to, da so uredniki in sodelavci tega tiska bili naši najnaprednejši politični in kulturni delavci; vzrok, da so časopis in revije napredno tendenco tako hitro našli pot med najširše plasti delovnega ljudstva, je bilo prav gotovo njihovo brezkompromisno in dosledno stališče do tistih družbenih problemov, ki so zanimali proletariata. Rezultat tega je bil, da so delovni ljudje v najtežjih dneh borbe za pravičnejši družbeni red v teh časopisih našli ne samo svoja glasila, ampak tudi oporo za svojo borbo in tisto jasno tribuno, kjer so odkrito lahko povedali svojo proletarsko in komunistično besedo. Pri spevki delavcev, napisani s težko in okorno roko v najtežjih časih stavk, likanacij policije in preganjanja, kjer se je izražala prava proletarska solidarnost, spadajo še danes med najlepše strani našega proletarskega tiska.

Med narodnoosvobodilno borbo je ta tisk, čeprav je izhajal pod neverjetno težkimi pogoji, pripeval ogromen delež ne samo k popularizaciji ideje narodno osvoboditve in enotnosti, ampak je predstavljal prvo in edino osnovo, na kateri je rasla in se razvijala nova socialistična kultura. Kdo bi našel vse desetisoče številke Ljudske pravice, Slovenskega poročevalca, listov odredov in brigad, neštete brošure, ki so v skromni obliki in s še skromnejšim tiskom naših partizanskih in ilegalnih tehnik visoko dvigali zastavo svobode in komunizma!

Po osvoboditvi je naš tisk opravil in je opravlja pomembno nalogo posredovalca izkušni in socialistični graditvi, med njegove pomembne naloge prav gotovo spada borba proti vsem tistim mišljenjem in koncepcijam, ki so bodisi na političnem, bodisi na gospodarskem ali pa kulturnem področju tuji naši socialistični demokrati.

Redakcijski kolegij Tribune iskreno čestita vsem tovarišem, ki delajo pri tisku, k temu posebnemu jubileju z zavestjo, da je lahko samo revolucionarnost in doslednost edina osnova vsakega naprednega tiska.

B. P.

Prekmurje — zibelka revolucionarnega tiska

domovine, ki je bil stoletja pod vladavino »krone sv. Stefana«, je prišel v življensko skupnost slovenskega naroda šele po versailsskem miru, čeprav je ostalo še nekaj tisoč porabskih Slovencev onkraj jugoslovanske državne meje. To tisočletno suženjstvo sicer ni moglo odvzeti prekmurjskim Slovincem njihovega jezika in njihovih narodnih običajev, je pa brez dvoma imelo za posledico takonacionalno kot politično mlačnost ljudstva. Neverjetna zaostalost gospodarstva, prenaseljenost in nizek kulturni nivo — vse to je še prispevalo k temu, da je razredno-izkoriščevalski režim v stari Jugoslaviji imel v Prekmurju več kot hvalježno področje za uveljavljanje svoje politike.

Je zemlje. Kljub temu, da je velik del te inteligence zapadel neposredno pod klerikalni vpliv, ki je predstavljal v Prekmurju osnovno silo reakcije, se je po časi začel od nje odločati najnaprednejši del, predvsem študentje, ki so spoznali zgrešenost takratnega režima in njegove politike ter imeli dovolj volje in moči, da se začeli boriti proti njemu. Ta borba pa je imela tudi mnogo širše obseleže — z borbo proti reakciji je tekla vzporedna borba za celoten napredek Prekmurja.

Prav ta skupina je pred dvajsetimi leti ustanovila svoj klub — Klub prekmurških akademikov z namenom, da v njem združi in koordinira svoje sile in začne z delom, ki je bilo ta-

GRČIJA IN CIPER

Borba za priključitev otoka Cipra Grčiji, ki se vodi že dolga desetletja, se je pred kratkim zopet razvnela in dobila obliko najbolj odločilnih zahtev po pravični rešitvi tega vprašanja. Demonstracije, protestna zborovanja in manifestacije so zgovoren dokaz, da grški narod ni pozabil na tiste ljudi, ki jim je sila zgodovine preprečila združitev v domovini.

V borbi za združitev grškega naroda sodelujejo tudi študentje, ki se ne boje žrtv za dosego končnega cilja. Znano nam je, da so študentje ravno v zadnjem času v svojih manifestacijah dali izraz ogorčen zahte-

leg tega je še 24 drugostopnih šol, kjer je približno 11.500 študentov. Učno osebo na teh šolah je grško. Teh nekaj podatkov potrjuje, kakšno je stanje in na kateri strani so zahteve upravičene.

Borba za priključitev h Grčiji je tekla ves čas neusmiljeno. Kljub temu pa ni prišlo do želenih rezultatov. Protesti, manifestacije — na drugi strani obljube, ki so dajale upanje na uspešno rešitev. Toda vse to ni spremenilo položaja, ki je bil vzpostavljen leta 1878. Izjave, ki so jih v istem času dajali vodilni politiki, so same pričale, da obstoječi položaj ni pravi-

čen. Tako je vodja liberalne stranke Anglie in prvi minister Gladstone leta 1880 izjavil, da je spet, po kateri je bil Ciper okupiran, nesramna. Kasneje, leta 1897, izjavlja Gladstone, da bi rad videl združitev Ciperja z grško domovino, še preden bo končal svojo dolgo življenjsko pot.

Vse te izjave in nešteto drugih, ki so dajale upanje na združitev z Grčijo, pa niso prinesle želenih rezultatov. Tako je prišlo leta 1931 do najbolj kritične točke, ko je upor proti nepravilni ureditvi dosegel svoj višek. Položaj pa se ni spremenil.

Danes je zopet obdobje, ko grški narod in grški študentje z vso upravičenostjo znova zahtevajo združitev Ciperja z Grčijo. Združeni narodi, ki jim je poverjena v svetu odgovorna naloga ustvarjalca miru, bodo morali pristopiti k temu problemu in ga rešiti.

Kakšna bo rešitev, danes še ne vemo. Zaključimo pa z besedami, ki jih danes poudarjajo grški študentje: »Mi vemo, da je Ciper majhen otok, a da so svetovni problemi veliki. Toda mi smatramo, da v pogledu pravice in morale ni nobene razlike med velikimi in malimi, med slabotnimi in močnimi, in da imajo vsi ljudje na svetu pravico do nacionalne svobode.«

vi po združitvi Ciperja z Grčijo. Odločilne zahteve grških študentov so prodrele v svet, kjer so jih vsi, ki jim pojem nacionalne svobode nekaj pomeni, sprejeli s simpatijami.

Telneje grškega naroda in grških študentov so popolnoma upravičene. O tem nam zgovorno pričajo zgodovine. Grško ljudstvo je naselilo otok Ciper zelo zgodaj, v 14. in 15. stoletju pred našim štetjem. Od takrat naprej je grški narod stalno naseljen na otoku. V teku časa je skupno z drugimi deli države prihajal zdaj pod to, zdaj pod ono nadoblast, dokler ni končno po drugi križarski vojni prišel pod Anglijo. Od tedaj se Ciper ni nikoli več združil z Grčijo. Toda kolo zgodovine ni mirovalo. Naprej oblast Benetk, potem Turčije, dokler ni zopet, po Berlinskem miru 1878, Ciper pripadel Angliji; s tem pa so bili pokopani vsi upi na združitev.

Ljudstvo, ki je danes naseljeno na otoku, je večina grško. Govorijo grški jezik, poznajo grške sege in navade — so del ljudstva, ki je ločen od svoje domovine. Ako pogledamo število prebivalstva, ki je naseljeno na otoku, bomo videli, da večina pripada grškemu narodu. 362.337 Grkov, 80.361 Turkov in 7756 ostalih prebivalcev je menda dovolj zgovoren dokaz pravic, ki jih ima grški narod do združevanja. Ne samo to, tu je danes 481 grških šol s 40.810 dijaki v nasprotju z drugimi, ki jih je očitno manj. Po-

BELGIJSKI KONGO — PRVA UNIVERZA

V Kinshasi pri Leopoldville bo letos oktobra odprta prva univerza v Belgijskem Kongu. Poleg tega so v gradnji še stanovanjska za približno 600 študentov najrazličnejših fakultet, stanovanjske hiše za profesorje, daleke medicinska klinika, biblioteka in športna igrišča. Predvidevajo, da bo minilo najmanj 10 let, preden bodo vsi načrti realizirani.

VEČERNA UNIVERZA

Približno 20 let že obstaja edina judovska večerna univerza za pravne in gospodarske vede v Tel Avivu. Trenutno je na tej visoki šoli zaposlenih 50 profesorjev in lektorjev, od katerih zavzema večina visoke položaje v raznih javnih ustanovah. Tudi približno 400 študentov, ki obiskujejo to univerzo, je zaposlenih v raznih poklih. Mnogi si s tem delom zaslužijo sredstva, da po končanem študiju nadaljujejo z delom na inozemskih univerzah. Visoka šola v Tel

ZELANDIJA

V BORBI Z MORJEM

Se vedno nam je v spominu elementarna nesreča, ki je v februarju preteklega leta zadelo Nizozemsko. Razburkano morje je ob izredno visoki plimi predrlo nasipe v pokrajini Zelandiji (Zeeland) in Holandiji (Holland) ter je zalilo goste naseljene in rodovitne polderje. Ob tej nesreči je našlo smrt v morskih valovih nad 1800 prebivalcev, utonilo je na tisoče glav živine, več vasi je bilo popolnoma uničenih, obširni kompleks obdelovalne površine pa so za več let neuporabni za poljedelstvo. Slana morska voda, ki je uničila vse drevesno rastje je nanela na poplavljenem ozemlju debele plasti mivke in peska.

Najbolj prizadeta sta bila otok Schouwen-Duiveland in polotok Zuid Beveland. Na slednjem je bil v letošnjem avgustu mednarodni študentski delovni tabor, v katerem smo bivali poleg Angležev, Dancov, Egipčanov, Francozov, Grkov, Italijanov, Indijcev, Nemcev, Perzijcev in

Spancev tudi Jugoslovani. Obnavljali smo kanalizacijo v razdejanih polderjih, ki jih je prizadela lanska poplava.

Zeeland je ena izmed 11 provinc Nizozemske in se nahaja v njenem jugozahodnem delu. Sestavljena je iz otokov Schouwen-Duiveland in Noord Beveland, polotokov Zuid Beveland — Walcheren in Tholen ter ožega pasu ozemlja med Belgijsko mejo in reko Zahodno Seldo. Vse ozemlje je po obsegu manjše od naše Gorenjske. Sedanji polotoki so bili pred desetletji še otoki, ki jih je od celine delilo plitvo morje. Z nasipi so povezali otoke in celino. Med nasipi so izžrpali morsko vodo s površine, ki je zdaj pod nivojem morske gladine. Te površine, ki so izžrgane morju imenujejo polderje. Prepreženi so z mrežo kanalov in jarikov, med katerimi so mnogi primerni za plovbo. V njih zaustaja voda, od koder jo s črpalnimi stroji odvajajo v morje. Prej so uporabljali črpalke — veterance. Danes so mli-

ni in črpalke na veter le še ostanek preteklosti ter tvorijo z nasipi in kanali značilno potezo nizozemske pokrajine. Od XVI. stoletja se Nizozemci bore s Severnim morjem za suho zemljo. V Zelandiji se morje globoko začenja v celino, kar mu omogoča zlasti ustja rek Seld, Maase in Rena. Večina površja Zelandije in Holandije je v depresiji in le močno utrjeni visoki nasipi ob morski obali in ob prekopih varujejo

zemljo pred poplavi. Holandija je najbolj znana pokrajina Nizozemske in zato njeno ime dostikrat napačno uporabljajo za celo državo. Holandski mornarji (podobno

ni pri nas dalmatinski), ki so v preteklih stoletjih od odložitvi drugih celin dalje prepotovali ves svet, so poneli ime svoje deželice povsod, kamor so pluli in se je na ta način prišlo ime Holandija cele Nizozemske, ki se pravzaprav imenuje Nederland.

Zelandija je tipična nizozemska pokrajina kjer se vrši najintenzivnejša borba človeka z naravo. V zadnjih sto letih so spojili s celino otok

STUDENTSKO SAMOUPRAVLJANJE NA UNIVERZI KOSTARIKA

TUDI BESEDA! ŠTUDENTOV VELJA!

Sodelovanje študentov v fakultetnem in univerzitetnem svetu, ter univerzitetni skupščini. Študentje volijo rektorja. Študentski univ. svet

Razpravljanje o študentskem samoupravljanju je vedno bolj pogosto. Oblike samoupravljanja so v posameznih državah in na posameznih univerzah dokaj različne. Bistvena stvar pa je pri vsem tem ta, da študentje dobivajo tisto mesto na univerzi, ki ga resnično zaslužijo.

Danes je na svetu malo držav, ki ne poznajo v tej ali oni obliki sodelovanja študentov pri reševanju najrazličnejših vprašanj, ki se tičejo študentov in univerze. Pri upravljanju univerze je študent nepogrešljiv član, ki more s svojimi predlogi omogočiti boljše rešitve raznih problemov.

Dosedanja praksa sodelovanja študentov pri soupravljanju na univerzah po tujni je pokazala pozitivne rezultate. Zdi se nam pravilno, da spregovorimo nekaj o oblikah in delu študentov pri soupravljanju na univerzah.

Zadržali bi se na primeru študentskega samoupravljanja na univerzi Costa Rica. Predno pričnemo z razpravljanjem o tem vprašanju, pa bi radi opozorili na to, da ne gre za samoupravljanje, ampak le za soupravljanje študentov na univerzi.

Struktura univerze nam kaže, da je zasnovana na demokratičnosti ureditvi. Demokratičnost je dokumentirana v tem, kako se volijo univerzitetni predstavniki-rektorji in dekani, kako se voli univerzitetna skupščina in univerzitetni svet. Najbolj očitno pa se kaže demokratičnost univerze v sistemu študentskega zastopstva v univerzitetnih organih. Študentje volijo vsako leto po vseh fakultetah svoje predstavnike, ki so dolžni zastopati želje študentov v raznih univerzitetnih organih. Naj v kratkem pogledamo, kakšno je delovno področje študentskega soupravljanja.

Univerzitetni statut predvideva, da imajo študentje možnost izraziti svoje želje in predloge po posameznih vprašanjih, na katerih so zainteresirani. V ta namen določa statut, da študentje sami iz svojih vrst izvolijo predsednike, ki jih bodo zastopali. Študentje izvolijo na vsaki fakulteti enega rednega in dva nadomestna zastopnika študentov. Vsi zastopniki fakultet skupno z nadomestnimi zastopniki fakultet tvorijo študentski svet univerze. Cilje, za katere naj se bori študentski svet, določajo študenti sami.

Delovanje študentov v univerzitetnem svetu je organizirano tako, da študentje delegirajo na seje univerzitetnega sveta dva predstavnika iz predhodno voljenega študentskega univerzitetnega sveta, kjer ima vsaka fakulteta po tri predstavnike. V debatah univerzitetnega sveta sodelujejo študentski predstavniki o vseh vprašanjih, ki se jim zdi interesantni z njihovega stališča. Mišljenja študentskih predstavnikov se upoštevajo ravno tako kot predlogi drugih članov univerzitetnega sveta. Diskriminacije ni.

Delo študentskih predstavnikov v fakultetnem svetu je

podobno: Študentje vsake fakultete volijo po tri predstavnike, od kateri sta dva nadomestna. Ti člani sodelujejo pri delu fakultetnega sveta pod enakimi pogoji kot na sejah univerzitetnega sveta. Študentski predstavniki fakultet so obenem člani centralnega študentskega univerzitetnega sveta, iz katerega se voli predstavniki v univerzitetni svet. Delovanje študentov v fakultetnem svetu je še bolj uspešno kot v univerzitetnem, ker študentje veliko bolj poznajo problematiko fakultete, na katerih študirajo, kot pa celotne univerze.

Dosedanje delo študentskih predstavnikov bodisi v univerzitetnem svetu bodisi v fakultetnem označujejo mero, dajni krogi na univerzi Costa Rica za zelo uspešno. Poudarja se, da je s študentskimi predstavniki v svetih univerze in fakultete dobilo celotno delovanje mnogo uspešnejše obliko kot je bila prejšnja.

Končno naj omenimo, da so člani univerzitetnega študentskega sveta del univerzitetne skupščine, ki je najvišji organ pri upravljanju univerze. Tu skušajo študentski predstavniki reševati najvažnejša vprašanja, ki so tako študentskega kot splošno univerzitetnega značaja. Poleg tega študentski predstavniki, ki so v univerzitetni skupščini, sodelujejo tudi pri volitvi rektorja, prorektorja in sekretarja univerze. Študentski predstavniki imajo v skupščini 12% celotnih glasov univerzitetne skupščine, kar v veliki meri odloča pri končni izvolitvi univerzitetnih predstavnikov.

Seveda se razume, da niso študentski predstavniki brez-pogojno sodelavci univerzitetnih organov, kajti veliko krat se zgodi, da so mnoga različna. Takrat so tudi stavke in protestna zborovanja študentov. Toda zelo redko se zgodi, da morajo študentski zastopniki seči po tako drastičnih ukrepih, saj univerzitetni predstavniki ponavadi uravnajo stvar že prej tako, da so študentje zadovoljni in da rešijo kritično situacijo.

Večjo akademsko prostost

ZAHTEVA SE, DA ŠTUDENTJE NE DISKUTIRAJO. NOVA UNIVERZA NE REŠI POLOŽAJA. NESPA-METNE VZGOJNE METODE. PROFESORJI NAJ SE PEČAJO Z VZGOJO IN NE POLITIKO. DELO IN ŠTUDIJ. ZAHTEVE SO UPRAVIČENE

Poročila o študiju in študijskih pogojih na tem oddaljenem otoku so dokaj skop. Kljub temu pa lahko iz nekaterih poročil, ki jih imamo, osvetlimo posamezna vprašanja, ki so v zvezi z akademsko izobrazbo.

Odgovorni krogi danes smatrajo, da na Formozu ni zadostne svobode, kar se, tiste univerzitetnih vprašanj. Predvsem se poudarja, da študentje nimajo dovolj možnosti, da se posvetijo študiju, kot bi to želeli. To, da se študentje ne morejo vpisati na posamezne univerze, opravičujejo s pomanjkanjem univerzitetnih poslopij.

Pomanjkanje univerzitetnih poslopij je resnično pereče za študente. Toda izgleda, da se z novimi gradnjami nikakor ne mudi. Predvidevana otvoritev Tunghai univerze v Taischungu, ki bo v prvem letu sprejela 200 študentov, sprito svoje kapacitete ne nudi posebnih perspektiv. Pojavljajo se zahteve, da bi bilo treba graditi nove univerze; toda odgovorni krogi niso očitno nič kaj zainteresirani nad temi vprašanji.

Tožbe, da imajo študentje poleg svojega študija preveč prostega časa katerega izrabljajo na najrazličnejše načine so neupravičene. Zlasti se poudarja, da študentje porabijo vse preveč časa na raznih sestankih, ki jih sami prireajo. Ravno tako so v načelu proti številnim diskusijam študentov. Seveda tako samostojno razpravljanje na sestankih in diskusije o perečih problemih niso po godu voditeljem, ki smatrajo, da je le

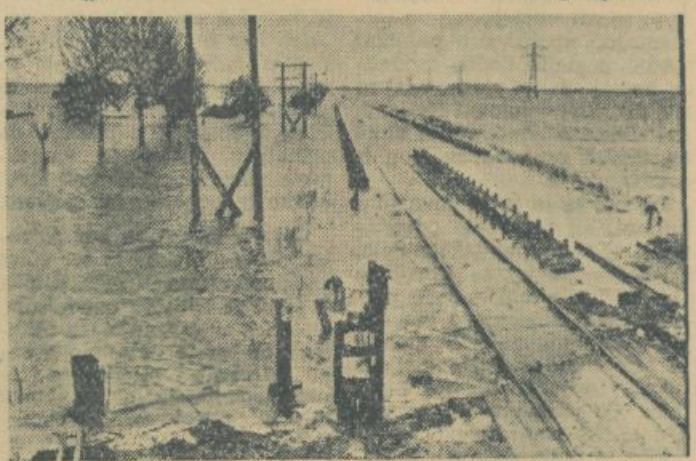
bolje, če se študentje ne zanimajo preveč za druge stvari in da raje mirno gredo mimo dogodkov, nad katerimi bi se lahko upravičeno zamislili.

Obstoječi problemi, ki smo jih nazkazali, kažejo na resno nevarnost kateri so podvrženi študentje na Formozu. Zato ni čudno, da se pojavljajo zahteve po vpeljavi večje akademske svobode. Vendar problemi, na katerih smo se zadržali, še ne predstavljajo vseh, ki tarejo študente.

Zahteva, da postanejo profesorji in drugo univerzitetno osebje čim bolj neodvisno od kakršnih koli političnih koncepcij, čimer bi tudi njihovo znanstveno - pedagoško delo izgubilo svojo politično obarvanost, vse to daje slutiti, da dosedaj ni bilo vse v redu. Vse preveč verjetno je, da na univerzah profesorji ne vzgajajo tako kot bi morali in da so študentje upravičeni zahtevati spremembe, ki bi jim prinesle koristi v tej obliki, da ne bi bilo potreba poslušati raznih predavanj, ki nimajo prav ničesar skupnega z znanostjo, ampak so le rezultat trenutnih političnih potreb.

Končno še nekaj. Študentje kritizirajo nesmetne vzgojne metode, ki se jih poslužujejo na univerzah. Se bolj ostra pa je zahteva po študijskih podporah, ki so nujno potrebne, kajti študentje delajo toliko, da sprito prevelike preobremenitve postanejo delno nesposobni vsakega resnejšega dela na študijskem področju.

-pp

Zuid Beveland, nato pa so mu priključili še otok Walcheren, tako, da oba otoka skupaj tvorita zdaj nad 60 km dolgi polotok. Temu bodo priključili še otok Noord Beveland na ta način, da bodo zaprli z nasipi morsko ožino, ki loči otok od polotoka. Tako so v celoti državi, zlasti pa v znanem zalivu Zuidersko morje pridobili okrog 4000 km² zemlje, kar predstavlja 1/5 vse nizozemske površine.

Prekopi, ki potekajo višje od nivoja polderjev, predstavljajo zelo pomembno prometno mrežo. V Zelandiji je najpomembnejši prekop, ki prečka polotok Zuid Beveland od severa proti jugu in povezuje Vzhodno in Zahodno Seldo. Tamkaj gre skozi ves promet med bližnjim flamskim Antwerpenom in Rotterdamom, ki se prištevata v skupino največjih evropskih pristanišč. Ker je gladina v prekopu različna od gladine v Seldi, v katero sega plimovanje, so zgrajene zapornice z bazenom, kjer uravnajo nivo vode za nemoten prehod ladij iz reke v prekop.

Pokrajino prepreza tudi zelo gosto cestno omrežje. Preko prekopov so speljani mostovi, ki se na različne načine odpirajo za prehod večjih ladij. Nekatere dvigujejo le na eni strani, drugi se razpolovi-

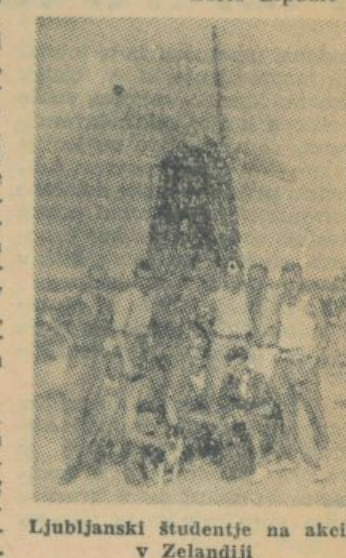
jo in dvignejo na obeh straneh, tretji se na sredini vodoravno zavrtje pod pravim kotom tako, da je lega mostu vzporedna s prekopom itd. Tu pridejo moderne tehnične prometne priprave najbolj do izraza. Med otoki in preko Seldi vzdržujejo promet ladje — trajekti. Prevoz je za kot najbogatejša evropska država. Vozniki motornih vozil morajo plačati manjšo pristojbino.

Na polotoku Walcheren sta pomembni mesti Middelburg in pristanišče Vlissingen, ki ima okoli 50.000 prebivalcev. To mesto je bilo v preteklosti silno pomembno pristanišče, pozneje pa ga je zasedel Rotterdam, a je še danes največje mesto Zelandije. V Middelburgu, ki je nekoliko manjši od Vlissingena, so ohranjene veličastne arhitektonske znamenine iz dobe, ko je Nizozemska pred 300 leti pricvala kot najbogatejša evropska država. Naipomembnejše je v mestu nedvomno mestna hiša, ki je zgrajena v gotičnem slogu z impozantnim stolpom in monumentalno fasado.

Kakor drugod v Nizozemski tako je tudi v Zelandiji vsaka ped zemlje skrbno in intenzivno obdelana. Daleč naokrog se razprostirajo vzorno oskrbovani in negovani sadovnjaki, polja z zelenjavo in krmi-

nimi rastlinami ter ograjeni bujni zeleni pašniki, kjer je govedo od pomladi do zime ves čas na prostem. Na enolični ravnini, kjer so najvišje vzpetine nasipi, se vrste velike vasi z ličnimi hišami iz rdeče opeke in skrbno urejenimi vrtni rož. Med gradami opaziš prijazno kmetico v značilni zelandski narodni noši z medenastimi okrasjem v glavi, ob robu vasi pa so vrtnice na črpalci, ki jo poganja vztrajno pihajoči veter s Severnega morja.

Boris Lipužič

Ljubljanski študentje na akciji v Zelandiji

Labarna

Oh, kako je dolga, težka pot

Oh, kako je dolga, težka pot. Raztegnil se je po vsej dolžini klopi, da bi spravi svoje izmučene ude nazaj v običajni položaj. Mama mu je sicer pred odhodom dejala, naj ne poreda v parku. Toda on je ležal. To je za razoček bolj udobno. Ljubljanska megla je napravila svoje, da ga vso noč ni odkrila roka milničnika. Za trenutek je bil jezen na tisto šmentano mlekarico, ki ga je zbudila iz najlepšega sna in mu ponudila mleka. Dobro se je odrezal.

Jaz sem prišel v Ljubljano študirat, ne pa mleko pit. Kmalu je postal sila dobre volje, ko je skozi orumenelo listje kostanjev zagledal stavbo univerze, ki se je kopala v jutranji megli. »Domov bom poslal takoj razglednico univerze, da bodo videli, v kako

— Oprostite, gospod profesor...

— Mladi mož, jaz sem zaenkrat samo vratar, čeprav imam že skoraj šestdeset semestrov.

— Vseeno. Dovolite, da se predstavim. Smola Joško. Imam triden namen študirati na univerzi in s tem namenom prihajam. Ali bi me lahko vpisali. Tukaj so vsi potrebni dokumenti. Prosim pogledajte, zrellostni izpit, potrdilo, da sem rojen, priporočilo staršev, zdravniško spričevalo in, in...

— Me veseli, da sva se seznanila. Toda pri meni lahko dobite samo tiskovine in koleke. Za vpis pa izvolite naprej po stopnicah.

— Ponižno prosim in najlepša hvala za vse, kar ste napravili dobrega za moj vpis. Tu je denar.

— Če vam morda ne bo kaj jasno, pa lahko vprašate starejšega študenta.

Te besede je Smola še kmalu ujel. Glavno je, da se čimprej vpišem. Potem sem na konju. Ostane mi še samo stanovanje. Z naglasi koraki je sopihal po stopnicah. Srečeval se je z dekleti in fanti. Deklet ni imel korajže ničesar vprašati. Tako je bil sramežljiv že od doma. Ko so ga v gimnaziji napeljevali, da bi govoril o ženskah, je vedno zardel. No, k sreči prihaja ravno nasproti moško bitje. Ta bo ta prav. Ga že imam.

— Bi mi prosim lahko povedali, kje bi se lahko vpisal. Jaz sem novinec.

— To sem si takoj mislil. Ravno na pravega si našel. Nad tem se bom masčeval. Tudi mene so pred leti pošteno potegnili. Mar nimam, sedaj pravice do osвете? Končno pa, kakšen smisel ima vse skupaj. Ne z rokami imajo jih ne bomo prijatelji. Vedno sem bil priprisan špartanskega načina vzgoje. Čakaj bruc, že imam idejo. To boš preklinjal. Od sramu ne boš upal niti ziniti.

— Vi ste torej bruc in bi želeli zvedeti, kje se lahko vpišete?

— Da. Pravkar prihajam od doma. In brez stanovanja sem.

— Veste kaj, da vas ne bom dolgo zadrževal. Ker se vam gotovo mudi po opravih, bom vam na kratko razložil. Pojdete, kako naj vam povemem...

— Veste kje je postaja?

— Da. Nasproti Name. — Greste mimo Name in v Daj Dama v Tivoli ob promenadi. Ko boste prišli do moderne galerije, boste zagledali pred seboj na desni strani pritično poslopje. To je javna

Brucem v poduk

Univerza je znanstvena in svobodna pravna oseba. Ljudje, ki so z univerzo kakorkoli v stiku, imajo vse z ustavo določene osebnostne svobode, za nametke pa še akademske. Akademski svobode se odražajo v več smereh — akademski učitelji predavajo osemkrat na mesec, študentje pridejo na predavanja, kadar jim ugaša, plače pa nimajo in se v tem odraža njihova svoboda, ker so ekonomsko neodvisni. Dolgovi, ki jih imajo študentje, ne kratko osebnostne svobode, ker jih nihče ne jemlje resno in redkokoli tudi povrne.

Na univerzi in po fakultetah je več organov. V nekaterih sedijo tudi študentje. Ti organi so v splošnem naperjeni proti študentem, vendar ob močnem upornem duhu študenta čisto klonajo. V borbi proti njim se uporabljajo: dopisi, sestanki, konference, časopisi, radio in štrajki. Sredstva so preizkušena in odobrena. Rektor in dekan so fizične in pravne osebe. V odnosu do njih se ravna v skladu s taktiko in strategijo, ki zavisi od časa, razvoja dogodkov, osebnosti, ki je prizadeta itd. Bruci bodo našli tudi na administraciji in sekretariatu, ki pa so le izvršni organi in v sistemu družbenega upravljanja ne predstavljajo posebne postavke in se v odnosu do njih ni treba kako posebej bojevati.

Kljub svobodi, ki vlada, ima bruc posebne dolžnosti, predvsem mora podpirati stare baje — študente. Študij je individualna stvar, dolžnost pa je boriti se za njegovo skrajšanje. V kolikor je stara bajta žejna, jo mora bruc povabiti na uživanje primerne tekočine. Na predavanjih in vajah naj se

Naša reportaža

»Vpisovalnica« Nahaža se točno ob promenadi izpred pravoslavne cerkve, še preden pride do železniške progo v park. Daleč na okrog je znana, ker porazno vpliva na razpoloženje. Starejši se je poslužujemo samo v sili. Pri rokovanju je v formalnosti opravite v razmeroma kratkem času. Kaj pa držite ta kolek v rokah, kakor da bi ne vedeli, kam spada. Prilepite ga vendar na platišče indeksa.

— To res lahko takoj storim. Menda bo tukaj na vrhu pravo mesto.

RESNICO JE TREBA SPOZNATI NA LASTNI KOŽI

Zdaj je imel Smola vse informacije v žepu. Htel je kolikor je mogel, spetoma pa si ogledoval izložbe. Tako mu je bilo vse reliefno prikazano, da ni mogel zgrešiti. Kako mi bo odleglo, ko bom vpisan. Smola vpisan v prvi semester. Moj dragi, to ni šala. Po maturi največji dogodek. Prispel je pred »vpisovalnico« ravno v trenutku, ko je iz nje prihajal starejši možak z metlo in dezinfekcijskimi sredstvi v rokah in videz je napravil kot da bi bil od neštete čistote. Smola željan znanja in točnih informacij je nagovoril tudi njega.

— Bi se, prosim, lahko po...

— Kar naprej, saj je dovolj prostora.

— Kaj pa tiskovine, naj izpolnim?

— Take stvari pa kar sami presodite. Kakor vam bolj odgovarja.

Ravno tako dobro jih boste lahko uporabili neizpolnjene. Tako je bil Smola zadovoljen z napredkom pri vpisu, da je popolnoma zanemarljivo okolico. Niti neprijetnega vonja ni občutil. Pred njegovimi očmi je bil sedaj samo vpis. Se, ko se je približal vratom je zagledal belo ploščo z črnimi črkami. »Wc. Po uporabi spustite vodo«. In v prvem trenutku ni bil toliko razsoden, da bi ugotovil, kaj naj to pomeni.

ZMOTA PRED SONČNIM VZHODOM

Po tem, kar je doživel, ni več zaupal tuji besedi. Sklenil je, da se bo odslej prepračil na svoje oči, preden bo napravil kak nepremišljen korak. To je zato, ker je premalo analiziral stvari in premalo opazoval druge. Odslej bom samo

posnemal. Napotil se je proti naselju z rahlim upanjem, da mu bo uspelo dobiti stanovanje. Prošnjo je pravočasno oddal. Potem ni razloga glede sprejema. Prišel bom v dom kot pribit. V neki knjigi je prebral, da v sili odločajo komolci. Pa se dajmo. Jaz sem izurjen v rokoborbi.

V vratarski loži je bil samo dežurni vratar. Tako vneto je prebiral zadnjo stran »Pavlihe«, da Smole dolgo časa ni niti opazil. Po drugi strani pa se je znal Smola tudi dobro kamufilirati. Delal se je, kot da bi na oglasni deski prebiral časopis. Tu pa tam se je ozrl, če je prišel kakšen novodošlec. Vsi so oddajali ali pa sprejemali ključke. Tu je sigurno kakor v hotelu. Vzameš ključ in dobiš sobo. Zjutraj, ko se prebudiš, pa plačaš. Dosti mi je prenočevanja po trdih klopih po parkih in čakalnicah. Nocoj bom v postelji. Da, postelja, bela mehka in zaspiš v njej v popolnoma drugačnem stilu kakor pa na klopi... Kratkoterminalno bom vzel ključ. Kaj pa vedo vsi ti, ki prihajajo, kako težko je biti bruc. Ko bi me vsaj ne klicali bruc. Je že dosti lepše Smola.

Pristopil je k vratarju, potrkal na stekleno odprtino in z nekim zapovedovalnim glasom dejal:

— Ključ prosim.

— Stevilka?

— Ni važno. Poljudna.

— Ne zafrkavaj, kolega.

— No recimo, na primer 62.

— Ključa ni tukaj. Gotovo je v vratih, ali pa je kdo v sobi.

— Pa 123.

— Izvoli.

Ključ si je najprej strokovno ogledal, nato pa ga je stisnil v dlan, kolikor je imel moči. Napotil se je, da bi poskal sobo. Ni niti slutil, kaj lahko doživi. Odpre sobo in vstopi. Lep domek. Tu se da študirati. Razgled na Rožnik. In pionirska železnica je blizu, da o živalskem vrtu sploh ne govorim. Imenitno, novinec Smola. V takšnem stanovanju morajo paragrafi kar leteti v tebe. Dobesedno jih bom požiral, ko začnemo s predavanji. Lep je študij in učenje tudi. In čast, dragi moji, ko se pojavim na ulici. Smola pa ni dolgo tako razmišljal, ker sta se vrnila stanovalca, ki sta mu razložila njegovo zmoto. Zalosten je zapuščal sobo. Toda jutri jo bo dobil. Sicer ne take, ampak tisto s steklenimi stenami, ki ji pravijo steklena menažerija. Toko

V SEGA PO MALEM

.....

BISTROUMNOST

»Kolega Smolnik, ali si že slišal, da sem padel na izpitu iz anorganske kemije?«

»Kaj že drugič?«

»Ne. Prvič! Zadnjič mi je samo spodrsnilo.«

PONESREČEN NAČRT

Neko noč je Balzac slabo spal. Ležal je v polnu v postelji, ko nenadoma zasliši škripanje v ključavnici. Prižgal je svetilko na nočni omarici in zagledal teta, ki se je trudil odpreti vrata blaginje. Balzac pa nekaj časa gled, nato pa se začne silno smejati.

»Zakaj se smeje?« reče srdito tat, zasnečen pri kraji.

»Kaj se ne bi smejal,« reče Balzac, »ko se vi izpostavljate temnici, da bi v nočni temi našli denar v blaginji, kjer ga jaz niti pri belem dnevu in s pravim ključem ne morem najti.«

PETARKA IN SLEPEC

Zelo navdušen nad Petrarčinimi pesmimi je stari in slavi pisatelj Portrenoli odšel v Neapelj, da bi spoznal svojega pesnika, ki ga je zelo cenil. Ko ga ni našel v Neaplju, je odšel v Rim, odot pa v Parmo (vse peš!), kjer je končno našel na Petrarco.

»Dali ste mi toliko lepih ur, da se vas zdaj ne morem do silega nagledati,« je dejal stari Petrarci.

Na te besede starca so se vsi prisotni začeli glasno smejati.

»Kaj se smeje?« začudeno vpraša Portrenoli. »Zagotavljam vam, da Petrarco bolj točno vidim brez oči, kakor vi z zdravim očesom. Mi verjamete, pesnik?«

»Verjamem,« odurne Petrarca, »ker vi vidite tisto, kar je v meni, drugi pa tisto, kar je na meni.«

SODOBNO IZRAŽANJE

Zadnje dni vpisovanja novincev je bilo na univerzi zelo živo. Iz vseh strani so nas nadlegovali novinci z najrazličnejšimi vprašanji. Najbolj prizadet je bil vsekakor vratar, ker se je vsaka tavačica duša bruca zatekla k njemu. Pa se je med drugim zgodilo tudi to. V vratarsko ložo je plaho prispel radovedni bruc: Debelušasta postava, markante poteze, puhača brada, grški profil itd. Postavil se je po vojaško pred vratarja in v ribniškem dialektu izjclal:

»Je, prosim, tovariš direktor tukaj?«

»Ne, pravkar je odšel na neko važno sejo.«

»Potem pa bi rad dobil koga iz delavskega sveta?«

»Kaj bi pa radi?«

»Jaz sem prišel na univerzo.«

Mnogo hrupa za nič

Danes vam predstavljamo novo filmsko zvezdo. Ta je doma iz Hollywooda. Marlian Manroe je atomska lepota zadnjega formata. Kljub temu, da je atomska, so mnenja o njej različna. Filmski producenti ji ne zaupajo resnejših vlog, igra večinoma le v lahkih filmih. Tudi pri nas ni bila z navdušenjem sprejeta. Film »Niagara«, je bil po splošni sodbi eden najslabših, kar smo jih videli. Prav gotovo si je ljubljanska Vesna pridobila več občudovalcev, kot tale sex bomba iz Hollywooda.

Plačilo za strah

(Nadaljevanje s 4. str.)

Jojev prijatelj se nam sprva pokaže kot slab, nezmožen upreti se Jojevi volji, ko pa stopi na »po: smrti«, najde v sebi dovolj moči za mračno, brezkompromisno zagrizenost, ki ne dopušta nobene misli, razen ene: zmagati! Zmagati za vsako ceno! Luigi je toplokrven, živahen in dober človek brez najmanjših odpornosti. Njegov strah pred eksplozijo je bolj podoben strahu otroka, ki se trese pred palico, na pa Jojevi uničujoči zavesti, da s tem preneha obstojati. In končno se Luigijev trezni spremljevalec, ki je oborožen proti strahu z nekakšnim brezbrzišnim fatalizmom in ki ne pričakuje od usode ničesar izrednega. On hoče le izvršiti tisto, za kar se je bil odločil, čim bolj in čim vesneje. »Če že sem mrtvec, naj bom vsaj dostojen mrtvec,« pravi in si par sekund pred tem, ko zleti v zrak, obrije kosmato lice.

Štirje povsem različni ljudje so to, ki vsak na svoj način bijejo boj za obstanek in prejmejo enako plačilo za strah. Vse je zaman — nam govori film — vse je zaman, karkoli človek stori. Naj gre v boj trepetajoč od strahu ali s prebranim nasmeškom na obrazu, naj bo trezno odločen ali uporno zagrizen — čim je bolj začel, je izgubljen. Življenja ne more premagati, pa naj bo kakršnikoli; njegov delež je strah, propadanje in smrt. Ko bo premagal vse ovire in misli, da je zmaga njegova, bo nenadoma omagal in nad njim se bo krohotalo življenje kot edni zmagovalci.

Četudi se morda docela ne strinjamo s takim zaključkom in še manj s konsekvencami, ki iz njega sledijo, pa moramo priznati, da je film v pogledu režije, igre in tehnične izvedbe brez dvoma odlični. Izvrstna, stroga in čista gradnja snovi od ekspozicije do vrha mojstrsko sponjevanje in notranje napetosti, ki ni nikjer sama sebi namen, temveč zelo ostro ilustrira režiserjevo osnovno misel objektivna in psihološko izredno logična zgradba značje brez sentimentalnosti, občutljiva, naravna in doživljiva igra — to je pripomoglo, da nam bo film Plačilo za strah ostal v spominu. —nk

SOCIALNA USTANOVA

Pri zadnjem pregledu naše kartoteke smo ugotovili, da je »Tribuna« nasproti nekaterim njenim naročnikom dobrodela ustanova. Namreč ti jo že leta molzajo, ne da bi poravnali svoje račune. Med preprostimi ljudmi sem nekoč slišal, da vsaki kravi, tudi najboljši, zmanjka enkrat mleka.

Dopisujte v naš list